

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN 3. SINIF FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Cengiz TÜYSÜZ

Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, cengiz.tuysuz@usak.edu.tr

Çiğdem BALIKÇI

Uşak Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, cigdembalicki91@gmail.com

Makale Gönderme Tarihi: 15.06.2016 Makale Kabul Tarihi: 01.09.2016

Özet

Bu çalışmada 3.sınıf fen bilimleri dersi öğretim programına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. Çalışmanın verileri İzmir ili Buca ilçesindeki 8 farklı ilkokulda çalışan 63 sınıf öğretmeninden toplanmıştır. Çalışmada veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler araştırmacılar tarafından içerik analizine tabii tutulmuş ve öğretmenlerin verdikleri cevaplar kodlanmıştır. Kodlardan yola çıkarak temalar oluşturulmuştur. Öğretmenler 3.sınıflardaki fen bilimleri dersi öğretim programının olumlu ve olumsuz yönlerini, bu konudaki eksikliklerin nasıl giderilebileceği konusunda düşüncelerini belirtmişlerdir. Öğretmenler uygulamada olan 3.sınıf fen bilimleri dersi için genel olarak olumlu görüş bildirmiş, programın bu sınıf düzeyi için uygun olduğunu, çocukların gelişim dönemleri de dikkate alınarak dördüncü sınıf için sağlam zemin oluşturabileceği, uygulanan ders saatinin yeterli olduğunu fakat uygulama sürecinde karşılaşılan deney ve gözlem yetersizliği, etkinliklerin az olması, bunları gerçekleştirecek uygun şartların sağlanamaması, okullarda laboratuvarların aktif olarak kullanılamaması ve buna bağlı olarak araç-gereç, materyal gibi eksiklikleri belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: 3. Sınıf Fen Bilimleri Programı, Sınıf Öğretmenleri, Öğretmen Görüşleri.

PRIMARY TEACHERS' OPINIONS ABOUT GRADE 3 SCIENCE CURRICULUM

Abstract

In this study it was aimed to carry out the opinion of primary teachers toward the grade 3 science curriculum. For this purpose, the study utilizes the descriptive research model of the qualitative methodology. The data of this research have been collected from 63 primary teachers in 8 different elementary schools around the Buca province of Izmir. Semi-structured interviews have been conducted with these teachers. In order to analyze the data, content analysis has been conducted and teachers' answers have been codified. Through these codes, certain themes have been formed. Teachers have expressed their views with regards to the positive and negative sides of the grade 3 science curriculum and they also articulated how certain insufficiencies in the curriculum can be fixed. In general, teachers who have been interviewed view the grade 3 science class practice positively and express that the curriculum is suitable for the grade 4 level which well prepares the students for the grade 4. Teachers also consider the hours of the class taught sufficient for the students. However, teachers also articulate the insufficiencies of experiment and observation practices along with the weak conditions in school laboratories as these laboratories lack certain tools and materials.

Key Words: Grade 3 Science Curriculum, Primary Teachers, Teachers' Opinion.

Giriş

Teknolojide meydana gelen değişimlere bağlı olarak dünya şartları değişmekte ve bireyin sahip olması gereken bilgi ve beceriler değişmektedir. Bu nedenle sürekli geliştirilen eğitim programlarında, daha etkili bir eğitim öğretim, yeni öğretme ortamlarının oluşturulması, dersin daha etkili öğretimi için materyallerin ve yöntemlerin seçimi ile birlikte öğrencilerin ilgi, tutum ve ihtiyaçlarının belirlenmesi de büyük önem taşır. (Bozdoğan ve Yalçın, 2005). Eğitim, seçilmiş ve kontrollü bir çevrede önceden saptanmış esaslara göre bireyin davranışlarında belli gelişmeler meydana getirme sürecidir. Eğitimin amacı, bireyleri içinde bulunduğu topluma ve çağdaş dünyaya uyumlu, çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donanan mutlu insanlar yetiştirmektir. Eğitim, bireylerin sahip oldukları potansiyel durumlarını ortaya çıkarabilme, kendisine ve çevresindeki canlı cansız varlıklara yarar sağlayabilme, mevcut sorunlar için çözüm üretebilme ve hayata uyum sağlayabilme becerisini edinebilmesi amacıyla; yaşantılar sonucu ortaya çıkan davranışlarda değişiklik meydana getirebilme sürecidir (Ertürk,1972; Güneş ve Demir, 2007).

Çocuğun kendisinin ve çevresinin farkına vardığı, kimlik oluşumunun başladığı ilköğretim çağında içinde bulunduğu çevreyi tanıma, çevre sorunları ile ilgili olarak günlük yaşamında uygulayabileceği doğru bilgiler kazanma, analitik düşünme becerileri kazanma, ülkesine ve dünyaya faydalı sorumluluk sahibi bireyler olma, bilimi ve bilimin doğasını kavrayıp yaratıcı olabilme ve bilimsel düşünme süreçlerinin oluşmasında Hayat Bilgisi dersinin büyük bir önemi vardır (Öztürk ve Dilek 2003). Fen eğitimindeki temel amaç da Hayat Bilgisi eğitimi amaçlarıyla benzer özellikler göstermektedir. Öğrencilerin fen bilimleri ile ilgili bilimsel bilgileri, ezberlemeleri değil, hayatları boyunca karşılaşacakları problemleri düzenli ve mantık çerçevesinde, neden-sonuç ilişkisine dayandırarak çözebilmeleri, bilgiye ulaşabilmek için gerekli bilimsel süreç becerilerini yetenekleri doğrultusunda kazanmaları amaçlanmaktadır (Ünal ve Ergin 2006).

Bilgi ve Teknoloji çağı olarak adlandırdığımız günümüzde toplumumuzun geleceği için fen bilimleri eğitiminin rolü önem arz etmektedir. Bu önemden dolayı, gelişmiş ülkeler başta olmak üzere bütün toplumlar sürekli olarak fen bilimleri eğitiminin kalitesini artırma çabasıdadır (MEB 2004). Buna bağlı olarak son 20 yılda 3 defa fen bilimleri programı değiştirilmiş ya da güncellenmiştir. 2000'li yıllarda ihtiyaçlar doğrultusunda fen programının yenilenmesi kararı ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda Fen Bilgisi öğretim programının olumlu ve olumsuz yönleri ortaya çıkarılmış ve yeni programın geliştirilmesinde bunlar dikkate alınmıştır. 2005 yılına gelindiğinde Fen Bilgisi öğretim programına teknoloji kavramı da eklenerek dersin adı "Fen ve Teknoloji" olarak değiştirilmiş ve haftalık ders süresi üç saatten dört saate çıkartılmıştır (MEB, 2005). 2013 yılında ise öğretim programının ismi "Fen Bilimleri" olarak değiştirilmiştir.

Bu iki öğretim programını fen okuryazarlığı açısından karşılaştıracak olursak, 2005 yılında "ne olursa olsun, tüm öğrenciler fen ve teknoloji okuryazarı olarak

yetiştirilmelidir” vizyonu 2013’te geliştirilen öğretim programında da yer almaktadır. Fen okur-yazarı bireylerin bilimsel süreç becerilerini kullanarak bir bilim insanı gibi davranıp, doğayı ve doğadaki olayları anlayabilmesi ve anlamlandırabilmesi için beş duyu organı yardımıyla merak etmesi ve sorunlara çözümler üretebilmesi gerekir (Türkmen, 2010). 2005 Fen ve Teknoloji dersi öğretim programında yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına vurgu yapılırken, 2013 yılındaki programda öğrencinin süreçte daha aktif olduğu, kendi öğrenmelerinden sorumlu olduğu, araştırma sorgulayamaya dayalı öğrenme stratejisi benimsenmiştir. Yapılandırmacı fen öğretiminde amaç öğrencilerin daha önceki bilgilerini yeni öğrendikleri bilimsel bilgiye uyarlamalarıdır. Öğretmen ilk önce öğrencilerin yeni konu hakkında neyi ne kadar bildiğini ve onların bu konuyla ilgili önceki deneyimlerinin neler olduğunu anlamaya çalışmalıdır (Bağcı- Kılıç 2001). Orhan (2004) tarafından yapılan araştırmada, yapılandırmacı yaklaşıma dayalı fen eğitiminin, geleneksel öğretim yöntemine göre, fen bilgisi öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini geliştirmede daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2013 yılındaki öğretim programında öğrenme öğretme sürecinde eğitimin yalnızca sınıf içinde değil, sınıf dışına da çıkması, informal öğrenmelerin gerçekleştirilmesi gerektiği yönünde görüşler belirtilmiştir. Okul dışı çevreler, öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme fırsatı sunmakta, beş temel duyusunu kullanmasına fırsat vermekte ve kalıcı öğrenmelerine olanak tanımaktadır (Tatar ve Bağrıyanık, 2012; Yavuz ve Balkan Kırıyıcı, 2012). Yine yapılan bazı çalışmalarda sınıf dışı çevrelerin, öğrencilere üst düzey düşünme becerileri kazandırabileceği ve bilime farklı pencerelerden bakarak öğrencilerde farkındalık oluşturabileceği belirtilmiştir (Coşkun-Keskin ve Kaplan, 2012). 2005 Fen ve Teknoloji dersi öğretim programında yedi öğrenme alanı belirlenirken, 2013 yılındaki öğretim programını incelediğimizde öğrenme alanı sayısı dört ana başlık altında toplanmıştır. Bunun yanında kazanım sayıları 2005’teki programda 807 iken, 2013’te 266’ya kadar inmiştir. Bu ciddi farklılık dolayısıyla bir üst sınıfa geçen öğrencilerde kazanım sayısının azalmasının konuya ayrılan ders saati süresini arttırmasıyla öğrencilerin kalıcı öğrenmelerine katkıda bulunabileceği öngörülmektedir.

2005 yılındaki programda fen bilimleri dersi 4. sınıfta başlatılırken, 2013 yılındaki öğretim programında fen bilimleri dersi ilk defa 3. sınıftan başlatılmıştır. Bu nedenle bu çalışmada 2013 yılında güncellenip kademeli olarak uygulamaya başlanan fen bilimleri dersi öğretim programındaki 3. sınıf programı ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

3.sınıf fen bilimleri dersi öğretim programına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, var olan durumu olduğu gibi ortaya çıkartmak hedeflendiğinden betimsel model kullanılmıştır. Bu araştırmada verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nitel araştırma yönteminden faydalanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olgu ve olayların var olduğu ortamında gerçekçi

ve bütüncül bir biçimde incelenmesine imkan sağlayan, nitel bir sürecin takip edildiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İzmir ili Buca ilçesinde görev yapmakta olan ve 3.sınıfları okutmakta olan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklemine ise tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi (Fraenkel, Wallen; 2006) kullanılarak ulaşılan 8 farklı ilkokuldaki 63 öğretmenden oluşmaktadır. Bu öğretmenlerin tamamı araştırmanın yapıldığı sırada 3. sınıf okutan ya da önceki yıl 3. sınıf okutmuş olan öğretmenlerden seçilmiştir. Uygun örnekleme yönteminde araştırmacı yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Bu örnekleme yöntemi araştırmaya sürat ve pratiklik kazandırır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Tablo 1: Örneklemeye ait Bazı Demografik Özellikler

Değişken		F	%
Okul	23 Nisan İlkokulu	14	22,22
	Şerif Tikveşli İlkokulu	7	11,11
	30 Ağustos İlkokulu	8	12,70
	Süleyman Bilgen İlkokulu	7	11,11
	Şht .Astb.Ümit Başaran İlkokulu	8	12,70
	Akıncılar İlkokulu	5	7,94
	Dirayet Süren İlkokulu	7	11,11
	Necip Fazıl Kısakürek İlkokulu	7	11,11
Cinsiyet	Bayan	37	58,73
	Bay	26	41,27
Kıdem	1 - 10	2	3,17
	11- 20	22	34,92
	21- 30	29	46,03
	31 - 40	10	15,88
Mezun olunan Bölümler	Sınıf Öğretmenliği	43	68,25
	Kimya Öğretmenliği	3	4,76
	Ziraat Fakültesi	2	3,17
	Eğitim Programları	2	3,17
	Biyoloji Öğretmenliği	2	3,17
	Çevre Mühendisliği	2	3,17
	Diğer	9	14,31
Toplam		63	100,0

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırmada nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde, araştırmacı soruları önceden hazırlar; ancak görüşme sırasında araştırılan kişilere kısmi esneklik sağlayarak oluşturulan soruların yeniden düzenlenmesine, tartışılmasına izin verir. Bu görüşme tekniğinde, araştırılan kişilerin de araştırma üzerine kontrolleri söz konusudur (Ekiz, 2009). Görüşme formu literatür taramasının sonucunda önce 8 adet açık uçlu soru olarak hazırlanmıştır. Görüşme formu alanında uzman bir kişiye incelenmiş ve görüşme formuna son şekli verilerek 3 tanesi demografik bilgiler 8 tanesi açık uçlu sorular olmak üzere 11 sorudan oluşturulmuştur.

Bulgular

Görüşmeye katılan öğretmenlerin “Fen Bilimleri Dersinin 3.sınıfa alınması ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2: Öğretmenlerin Fen Bilimleri Dersinin 3.Sınıfa Alınması İle İlgili Görüşleri

Tema	Kod Listesi	F	%
Olumlu	Beğendim	37	48,68
	Merak Uyandırıyor	9	11,84
	Dördüncü sınıf için temel oluşturuyor	7	9,21
	Hayat Bilgisi konuları hafiflemiştir	4	5,26
	Farkındalık yaratmıştır	3	3,95
	Çevre Bilinci gelişmiştir	1	1,33
	Detaylı ve araştırarak öğrenir	1	1,33
Olumsuz	Değişiklik sağlamadı	7	9,21
	Dördüncü sınıfta başlamalı	5	6,58

Tablo 2’deki bulgulara göre öğretmenlerin büyük bir kısmı 3.sınıfa alınan fen bilimleri dersi hakkında olumlu görüşler belirtmiştir. Öğretmenlerin % 48,68’i programı beğendiğini, %11,84’ü programdaki bu değişimin öğrencilerde merak uyandırdığını, %9,21’i ise dördüncü sınıf için temel oluşturduğunu ve aynı şekilde % 9,21’i programda değişikliğin sağlanmadığı yönünde görüşler bildirmişlerdir. Ö48 kodlu öğretmen “Yararlı olduğunu düşünüyorum. Fen derslerine ilgi uyandırma, öğrenciyi araştırmaya, düşünmeye yöneltme, yaparak yaşayarak, gözlemleyerek öğrenciyi aktif hale getiriyor. Ö1 kodlu öğretmen “Beğendim çünkü çocukların merak duyduğu konular yer alıyor” ve Ö10 kodlu öğretmen ise “Hayat Bilgisi dersi içerisinde verilen fen bilgisi konularının Fen Bilimleri adı altında toplanmış olması pek bir değişiklik sağlamadı diye düşünüyorum” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin 3.sınıf fen bilimleri dersi öğretim programında görülen eksikler nelerdir? sorusuna verdikleri yanıtlar tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3:Programda Görülen Eksiklikler

Kod	F	%
Deney ve gözlem yetersiz	11	14,67
Program yeterli, eksik yok	10	13,34
Etkinlik yetersiz	8	10,67
Fiziksel yetersizlikler	7	9,33
Konular yeterli değil	6	8,00
Ünite süreleri çok uzun	5	6,67
Uygulamalar yetersiz	4	5,33
Örnekler az	4	5,33
Müfredat çalışmaları yetersiz	4	5,33
Kılavuz kitap eksik	4	5,33
Bilgiler yüzeysel kalmış	3	4,00
Konular günlük hayatla ilişkilendirilmeli	3	4,00
Yardımcı kitap yetersiz	3	4,00
Laboratuvar yetersiz	2	2,67
Detay fazla	1	1,33
Değerlendirme bölümü eksik	1	1,33

Tablo 3'teki bulgulara göre öğretmenlerin %14,67'si deney ve gözlemin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %13,34'ü programın yeterli olduğunu, %10,67'si etkinliklerin yetersiz olduğunu ve %9,33'ü fiziksel yetersizliklerden söz etmiştir. Ö25 kodlu öğretmen "*Öğretim programında en büyük eksiklik teorik olarak uygun, ancak pratikte laboratuvar olmadığından uygulamalar yapılamamaktadır*", Ö28 kodlu öğretmen "*3.sınıf için programın uygun olduğunu düşünüyorum*", Ö11 kodlu öğretmen "*Konuların işlenişinde ders kitaplarındaki etkinliklerin artırılması gerektiğini düşünüyorum*" ve Ö48 kodlu öğretmen ise "*En büyük sorun sınıflarımızın kalabalık olması, basit deneyleri bile sınıfta ya da laboratuvar ortamında yapılamaması*" şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu ifadeleri aslında eksikliğin programdan değil, okulun fiziki koşullarından kaynaklandığını göstermektedir.

Öğretmenlerin 3. sınıfların kişisel gelişim dönemlerini dikkate alarak fen bilimleri programının öğrenciler üzerinde etkisinin neler olabileceği ile ilgili görüşleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Sınıf Öğretmenlerinin 3. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına Yönelik Görüşleri

Tablo 4: Programın Öğrenciler Üzerinde Etkisi

Tema	Kod Listesi	F	%
Olumlu Etki	Kendini ve çevresini tanır	21	26,92
	Merak arttırır	11	14,10
	Araştıran, düşünen bireylerin yetişmesini sağlar	10	12,82
	İlgi uyandırır	10	12,82
	Olumlu etkisi olur	9	11,54
	Farkındalık yaratıyor	5	6,41
	Somut öğrenme sağlar	3	3,85
	Dördüncü sınıfa hazırlayıcı olabilir	1	1,28
Olumsuz Etki	Disiplinler arası etkileşimi sağlar	1	1,28
	Etkili olacağını sanmıyorum	4	5,13
	Dördüncü sınıfta başlamalı	2	2,56
	Zararlı alışkanlık edinebilir	1	1,28

Tablo 4'teki bulgulara göre öğretmenlerin %26,92'si programın gelişim dönemindeki çocukların kendisini ve çevresini tanımalarına katkı sağlayacağı görüşündedir. Öğretmenlerin %14,10'u programın öğrencilerin merakını arttıracaklarını ve %12,82'si araştıran ve düşünen bireylerin yetişebileceğini sağlayacağını belirtmiştir. Ö12 kodlu öğretmen "*Olumlu. Kendisini ve çevresini tanıyor. Çevresindeki varlıkları canlı-cansız gruplandırabiliyor. Her gün kullandığı elektriği daha iyi tanıyor.*" Ö7 kodlu öğretmen "*Bu yaş düzeyi çocuklar bazı konularda çok meraklı oluyorlar. Uzay, canlılar dünyası, elektrik gibi. Bu konuların olması çocuklar açısından çok iyi.*" Ö45 kodlu öğretmen "*Araştıran, düşünen, uygulayan bireyler olmalarına yardım edecektir*" şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin 3.sınıflardaki fen bilimleri dersinin süresinin konuların kalıcı öğrenilmesi açısından yeterli olup olmadığı ile ilgili görüşleri Tablo 5'teki gibidir.

Tablo 5: Süre ile İlgili Veriler

Kod	F	%
Yeterlidir	44	69,84
Yeterli değildir	19	30,16

Tablo 5'teki verilere göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu (%69,84) 3.Sınıflardaki fen bilimleri dersinin 3 saat uygulanmasının yeterli olduğu görüşündedir. Öğretmenlerin %30,16'sı ise sürenin yeterli olmadığı görüşünü savunmaktadır. Ö48 kodlu öğretmen "*Süre yeterli. Konular az ve basit olduğu için sık sık tekrarlar, uygulamalar, değerlendirmelerle kalıcı olması sağlanıyor*" Ö56 kodlu öğretmen ise "*Her ders gibi bu süre yeterli değil. Bunu yaparak yaşayarak öğrenmeli. Bu da ülkemiz eğitim sisteminde yok. Ezbere ders öğrenciye bir şey katmıyor*" şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Uygulamada olan 3.sınıf fen programı 4.sınıftaki konular için zemin oluşturabiliyor mu? sorusuna verilen yanıtlar tablo 7'deki gibidir.

Tablo 7: 4.sınıf için Alt Yapı Oluşturma

Kod	F	%
Zemin oluşturur	40	68,25
Zemin oluşturmaz	23	31,75

Tablo 7'deki bulgulara göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu (%68,25) 3.sınıf fen bilimleri programının 4.sınıftaki konular için zemin oluşturabileceğini, %31,75'i ise dördüncü sınıfa zemin oluşturamayacağı görüşündedir. Ö13 kodlu öğretmen "*Bence oluşturur. Bu yılki konularla 4.sınıfa daha bilinçli başlayacaklar. Hazırlanışlukları artacak*". Ö33 kodlu öğretmen ise "*Bence 4.sınıfa sağlam zemin oluşturamaz çünkü 4.sınıfta daha çok detaya inerek işlendiği için kavramada güçlük çekilebilir*" şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin 3.Sınıflardaki fen bilimleri dersi öğretim programının içeriğinin yeterli olup olmaması ile ilgili görüşleri tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8: İçerik ile İlgili Görüşler

Kod	F	%
İçerik yeterlidir	32	53,33
İçerik yeterli değildir	28	46,67

Tablo 8'deki bulgulara göre öğretmenlerin %53,33'ü 3.Sınıflardaki fen bilimleri dersi öğretim programının içeriğinin yeterli olduğunu, %46,67'si ise bu içeriğin yetersiz olduğu görüşündedir. Ö48 kodlu öğretmen "*Sınıf seviyesine göre programın içeriği yeterlidir. Daha yorucu ve zorlayıcı olmamalıdır*" ve Ö24 kodlu öğretmen ise "*Yeterli değil. Dengeli ve sağlıklı beslenme, çevre, sağlıklı yaşam vb. konulara daha fazla yer verilmelidir*" şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin 3.sınıflardaki programın günlük yaşamla ilişkisinin nasıl olduğuna dair verdiği yanıtlara ait veriler tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9: Programın Günlük Yaşamla İlişkisinin Nasıl Olduğuna Dair Görüşler

Kod	F	%
Günlük yaşamla ilişkilidir	44	73,33
Yaşamla çok fazla bağlantılı olmayan konular da vardır	13	21,67
Farkındalıkları arttırmaktadır	3	5,00

Tablo 9'daki bulgulara göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu %73,33'ü programın günlük hayatla ilişkili olduğunu düşünürken %21,67'si günlük yaşamla çok fazla bağlantılı olmadığı görüşündedir. Ö29 kodlu öğretmen "*Günlük yaşamda temizlik, beslenme, kullandığı araç ve gereçler ve bu araç gereçlerin işlevini öğreniyorlar, bu yüzden günlük yaşamla ilişkilidir*". Ö24 kodlu öğretmen ise "*Bazı konular günlük yaşamla ilgili değil veya daha az ilgili*". Ö1 kodlu öğretmen "*Konular günlük yaşamla örtüşmekte, çocukların farkındalıklarını artırmaktadır*" şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin fen programında yer alan kavramları öğrenmelerinde yaşanan sorunlarla ilgili öğretmenlerin verdikleri yanıtlar tablo 10'da belirtilmiştir.

Tablo 10 : Kavram Öğrenmede Yaşanan Sorunlar

Kod	F	%
Sorun yaşanmadı	29	47,54
Soyut kavramları öğrenmede zorluk çekiyorlar	12	19,67
Kavramlar karışabiliyor	7	11,48
Kavramlar yaş grubuna uygun değil	4	6,56
Kavram için kaynak kitap gerekli	3	4,92
Yeni kavramlarda zorlanıyorlar	3	4,92
Kavramlar örneklerle anlatılmamış	2	3,28
Kavramlar günlük hayatla ilişkilendirilmiyor	1	1,63

Tablo 10'daki bulgulara göre öğretmenlerin yaklaşık yarısı (%47,54)' kavram öğretiminde sorun yaşanmadığını, %19,67'si soyut kavramların öğretiminde zorluk yaşadığını ve %11,48'i ise bazı kavramların karıştırıldığı görüşündedirler. Ö35 kodlu öğretmen "Çok kavram denilebilecek bilgi yok. Genelde süngerin yumuşak, esnek oluşu, suyun akışkan oluşu gibi bilgiler var. Yani fark etmek, sınıflamak gibi en basit fen konuları. Önemli bir kavram olmadığından, önemli bir sıkıntı da yok", Ö23 kodlu öğretmen "Kavramların bazıları soyut geldiği için öğrenmede güçlük çekiliyor kavramlar somutlaştırılarak anlatılmalı" ve Ö20 kodlu öğretmen ise "Bazı kavramları karıştırabiliyorlar, yeni öğrendikleri kavramlarda biraz zorlanıyorlar." şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Tartışma ve Sonuç

2013 yılında güncellenen 3.sınıf fen bilimleri dersi öğretim programına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanan bu çalışmada öğretmenlerin Fen Bilimleri dersi öğretim programının uygulanma sürecinde ve programda gördükleri eksiklikler, programın öğrenciler üzerinde nasıl bir etkisinin olduğu, programın süresinin yeterliliği, programın dördüncü sınıf için temel oluşturup oluşturamayacağı, programının içeriğinin yeterli olup olmadığı, programın günlük yaşamla bağlantısı ve öğrencilerin programda yer alan kavramları öğrenmelerinde ne gibi sorunlar yaşandığına dair öğretmenlerin görüşleri ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Öğretmenler 3.sınıfa alınan fen bilimleri dersi hakkında genellikle olumlu, ilgi ve merak arttırıcı, dördüncü sınıf açısından temel olabileceği yönünde görüşlerini bildirmişlerdir. Öğretmenlerin küçük bir kısmı ise bu dersi gereksiz bulmaktadır. Bunun sebebi ile ilgili olarak konuların zaten Hayat Bilgisi içinde yer aldığını, tekrardan ayırmanın gereksiz olduğunu ifade etmişlerdir. Tekbıyık ve Akdeniz (2008) ile Ünişen ve Kaya (2015) tarafından yapılan araştırmalarda fen bilimleri dersinin 3. sınıftan başlaması konusunda öğretmenlerin büyük çoğunluğunun olumlu görüş belirttiği ortaya çıkarılmıştır. Yaptığımız araştırmada da, öğretmenlerin fen bilimleri dersi öğretim programına yönelik olumlu düşüncelerinin olması, ortaya çıkan diğer sonuçlarla paralellik göstermektedir.

Öğretmenler, deney, gözlem ve etkinliklerin yetersiz olması sınıfların kalabalık olması, okullarda laboratuvarların aktif kullanılmaması ve laboratuvar için araç-gereç ve materyallerin eksik olması gibi sorunlardan bahsetmiştir. . Bu bulgular Kaptan ve Kuşakçı (2002) tarafından yapılan araştırmanın bulguları ile örtüşmektedir. Kaptan ve Kuşakçı (2002) yaptığı çalışmada “fen bilgisi dersi konuları size nasıl anlatılmalı?” sorusuna, katılımcıların çok büyük bir kısmı derslerin uygulamalı olarak, deneylerle, oyunlarla anlatılması gerektiğini belirtmiştir. Bu da, yaparak ve yaşayarak öğrenmenin öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Literatürde yapılan bazı çalışmalarda öğretmenler tarafından, derslerde araç-gereç yetersizliğinden dolayı sorun yaşadıkları belirtilmiştir (Kazu ve Aslan, 2012; Karakuş, Aslan ve Ergüven, 2014) Bu sorun da genel olarak öğretim programlarının uygulanmasında en sık karşılaşılan sorunlardan birisidir.

Fen bilimleri programının uygulanmasında çocukların içinde buldukları gelişim dönemleri de önemli bir yere sahiptir. Öğrenciler üzerinde ki etkileri ile ilgili öğretmenler kendisini ve çevresini tanımlayabilecek, ayakları yere sağlam basan meraklı, araştıran ve düşünen bireylerin yetişebileceğini belirtmişlerdir. . Bazı öğretmenler ise bu dönemdeki çocukların algılama düzeylerinin düşük olduğu ve öğrencilerin tehlikeli alışkanlık kazanabileceği görüşündedir. Bu düşünce Yıldırım ve Güngör-Akgün (2015) tarafından yapılan araştırma sonucuyla benzerlik göstermektedir. 2013 programında; 2005 programına göre konular sadeleştirilmiş ve kazanım sayıları da azaltılmıştır. Bu da kazanım başına düşen ders saatini arttırdığından genellikle olumlu tepkilere yol açmıştır. Bir önceki sisteme göre yeni sitemde, öğrenciler bir sene önce fen dersiyle tanışmaktadır ve erken farkındalıklarının gelişim düzeyleri açısından daha olumlu olduğu söylenilebilir (Eskicumalı ve diğerleri, 2014). Gürdal’a (1992) göre; 6-14 yaşları çocukların en meraklı, en araştırmacı olduğu yaşlardır ve çocukların en çok merak ettikleri ve soru sordukları konular fen konularıdır. Öyleyse bu dönemde öğrencilere merak ettikleri konularda doğru bilgiler verilmeli, fen okuryazarlığı bu dönemde aşılmalı ve fen konularını birbiriyle ilişkilendirecek bir düşünce sistemi oluşturulmalıdır. Ayrıca araştırma sonucunda ilkokul üçüncü sınıf fen bilimlerinin öğrencilerin öğrenmelerine katkıları ile ilgili öğretmenler tarafından öğrencilerin duyu organlarıyla beraber kendi vücutlarını tanıdıkları, çevresindeki canlı ve cansız maddeleri ayırt etmeleri, öğrencileri dördüncü sınıfa hazırlamada etkili olduğu, öğrencilerin yaşadıkları çevre ile ilgili farkındalıklarının arttığı öğrencilerin gözlem yapma becerisini geliştirdiği ve öğrencilere bilimsel süreç becerileri kazandırılmaya çalışıldığı görüşleri belirtilmiştir.

Öğretmenler fen bilimleri dersinin süresinin 3 saat olmasına genel olarak olumlu bakmaktadır. Sürenin yeterli olduğunu hatta arttığını, tekrar etmekten öğrencilerin sıkıldığını belirtmişlerdir. Diğer yandan birkaç öğretmen ise bu sürenin deney ve uygulamalar yapılmadıkça yeterli olduğunu belirtmiş fakat fen bilimlerinin deney ve gözleme dayalı olması ve daha çok uygulama yapılması gerektiği yönünde

görüş bildirmişlerdir. Uygulamada olan 3.sınıf fen müfredatının 4.sınıftaki konular için zemin oluşturup oluşturamayacağı konusunda öğretmenlerin büyük bir kısmı temel için üçüncü sınıftan başlamanın uygun olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin yarısı programın içeriğinin yeterli olduğu diğer yarısı ise bu içeriğin yetersiz olduğu ve genişletilmesi gerektiği yönünde görüşlerini belirtmişlerdir. Benzer biçimde Anagün ve diğerlerinin (2015) yaptığı araştırmada, sınıf öğretmeni adaylarının da programın içeriğinin çocuklar için uygun olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu fen bilimleri programının günlük hayatla ilişkili olduğu ve öğrencilerin karşılaştıkları problemlerde çözüm üretebilmelerinde etkisi olacağı görüşündedir. Diğer yandan bu program için günlük hayatla bağlantısı olmayan bazı konuları içerdiğini savunanlar da vardır. Öğrencilerin fen müfredatında yer alan kavramları öğrenmelerinde yaşanan sorunlarla ilgili yine öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu sorun yaşanmadığını, diğer öğretmenler ise soyut kavramların öğretiminde zorluk yaşandığını ve bazı kavramların birbirine karıştığını bildirmişlerdir. . Bütün bu sonuçlar dikkate alındığında fen bilimleri dersinin ilkökul 3.sınıflara alınmasının genellikle olumlu katkılar sağlayacağı görülmektedir. Ancak öğretmenlerin laboratuvar kullanamama, kılavuz kitabın ve çalışma kitabının olmaması, araç-gereç eksikliği, daha kalıcı öğrenme için etkinliklerin eksik kalması gibi güçlüklerle karşılaştıkları belirlenmiştir.

Kaynakça

- Anagün, Ş. S., Kılıç, Z., Atalay, N. & Yaşar, S., (2015). Sınıf Öğretmeni Adayları Fen Bilimleri Öğretim Programını Uygulamaya Hazır mı, *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(11), 127-148
- Bağcı-Kılıç, G. 2001. Oluşturmacı Fen Öğretimi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 1(1), 9-22.
- Bozdoğan, A. E. & Yalçın, N. (2005). İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Fen Bilgisi Derslerindeki Fizik Konularına Karşı Tutumları. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 241-247.
- Coşkun-Keskin, S.& Kaplan, E. (2012). Sosyal Bilgiler ve Tarih eğitiminde okul dışı öğrenme ortamı olarak oyuncak müzeler, *Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 11(41), 95-155
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* Ankara: Anı Yayıncılık
- Eskicumalı, A. Demirtaş, Z., Gür Erdoğan, D., & Arslan, S. (2014). Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programları İle Yenilenen Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırılması, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 11(1), 1077-1094.
- Fraenkel, J.R., & Wallen, N.E. (2006). *How to Design and Evaluate Research in Education*, New York: McGraw-Hill.
- Güneş, T. ve Demir, S. (2007). İlköğretim Müfredatındaki Hayat Bilgisi Derslerinin, Öğrencileri Fen Öğrenmeye Hazırlamadaki Etkileri *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 33, 169-180

Gürdal, A. (1992). İlköğretim Okullarında Fen Bilgisinin Önemi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 185-188.

Kaptan, F. ve Kuşakçı, F. (2002). Fen Öğretiminde Beyin Fırtınası Tekniğinin Öğrenci Yaratıcılığına Etkisi, *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildiriler Kitabı* (s. 197-202), ODTÜ: Ankara.

Karakuş, M. Aslan, S. ve Ergüven, S. (2014). "Sınıf Öğretmenlerinin İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi", *Turkish Studies*, 9(8), 209-234.

Kazu, H. ve Aslan, S. (2012). Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi (Nitel Bir Araştırma), *Turkish Studies*, 7 (2), 693-706.

MEB (2004). *Fen ve teknoloji dersi programı, ilköğretim 4.-5. sınıf*. Ankara.

MEB. (2005). *İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi (4 ve 5. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: MEB Yayınevi.

Orhan, A. T. (2004). *Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarına Fotosentez Konusunun Öğretiminde Yapısalcı Yaklaşımın Etkileri İle Geleneksel Öğretim Yönteminin Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Öztürk, C. ve Dilek, D. (2003). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Tatar, N. ve Bağrıyanık, K. E. (2012). Fen ve Teknoloji Dersi Öğretmenlerinin Okul Dışı Eğitime Yönelik Görüşleri, *İlköğretim Online*, 11 (4), 883-896.

Tekbıyık, A. ve Akdeniz, A.R. (2008). İlköğretim fen ve teknoloji dersi öğretim programını kabullenmeye ve uygulamaya yönelik öğretmen görüşleri, *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(2), 23-37.

Türkmen, H. (2010). İnfomal (sınıf-dışı) Fen Bilgisi Eğitimine Tarihsel Bakış ve Eğitimimize Entegrasyonu. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(39), 46-59

Ünal, G. ve Ergin, Ö. 2006. Buluş Yoluyla Fen Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarılarına, Öğrenme Yaklaşımlarına ve Tutumlarına Etkisi, *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 3(1), 36-52.

Ünişen, A. ve Kaya, E. (2015). Fen Bilimleri Dersinin İlkokul Üçüncü Sınıf Programına Alınmasıyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(20), 546-571.

Yavuz, M. ve Balkan Kıyıcı, F. (2012). İnfomal Öğrenme Ortamlarının İlköğretim Öğrencilerinin Fene Karşı Kaygı Düzeylerinin Değişmesine Ve Akademik Başarılarına Etkisi: Hayvanat Bahçesi Örneği. X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Özet Kitabı. *Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Niğde*.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*,. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yıldırım, N. ve Güngör-Akgün, Ö. (2015). İlkokul 3. Sınıf Öğretmenlerinin Yenilenen Fen Bilimleri Dersine İlişkin Görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16(2), 199-218.